संस्कृतभारती पत्राचार - प्रवेशः

द्वितीयः वर्गः

रामानुज् पाण्डेयः

२२ सौर अश्विन १९४२ - १४ अक्तूबर २०२०

©साकल्यं कृते

अनुक्रमणिका

1 मङ्गलम्
2 सूक्ति
3 ध्वनयः
4 प्रथमपुरुष वर्तमानकाल प्रयोगाः

सरस्वत्यै नमः

सम्बोधन	नमः + तुभ्यम्	सम्बोधन	सम्बोधन	
सरस्वति	नमस्तुभ्यं	वरदे	कामरूपिणि	।
विद्या + आरम्भम्		सिद्धिः + भवतु	मम	
विद्यारम्भं	करिष्यामि	सिद्धिर्भवतु	मे	सदा ॥

अनुक्रमणिका

1 मङ्गलम्

2 सूक्ति

3 ध्वनयः

4 प्रथमपुरुष वर्तमानकाल प्रयोगाः

आरब्धम् उत्तमजनाः न परित्यजन्ति

परित्यजन्ति

न परित्यजन्ति । किं न परित्यजन्ति ?

आरब्धं न परित्यजन्ति । के आरब्धं न परित्यजन्ति ?

आरब्धम् उत्तमजनाः न परित्यजन्ति ।

भवन्तः उत्तमजनाः वा न वा ?

आरब्धम् उत्तमजनाः न परित्यजन्ति

परित्यजन्ति

न परित्यजन्ति । किं न परित्यजन्ति ?

आरब्धं न परित्यजन्ति । के आरब्धं न परित्यजन्ति ?

आरब्धम् उत्तमजनाः न परित्यजन्ति ।

भवन्तः उत्तमजनाः वा न वा ?

परित्यजन्ति

न परित्यजन्ति । किं न परित्यजन्ति ?

आरब्धं न परित्यजन्ति । के आरब्धं न परित्यजन्ति ?

आरब्धम् उत्तमजनाः न परित्यजन्ति ।

भवन्तः उत्तमजनाः वा न वा ?

आरब्धम् उत्तमजनाः न परित्यजन्ति

परित्यजन्ति

न परित्यजन्ति । किं न परित्यजन्ति ?

आरब्धं न परित्यजन्ति । के आरब्धं न परित्यजन्ति ?

आरब्धम् उत्तमजनाः न परित्यजन्ति ।

भवन्तः उत्तमजनाः वा न वा ?

आरब्धम् उत्तमजनाः न परित्यजन्ति

परित्यजन्ति

न परित्यजन्ति । किं न परित्यजन्ति ?

आरब्धं न परित्यजन्ति । के आरब्धं न परित्यजन्ति ?

आरब्धम् उत्तमजनाः न परित्यजन्ति ।

भवन्तः उत्तमजनाः वा न वा ?

आरब्धम् उत्तमजनाः न परित्यजन्ति

परित्यजन्ति

न परित्यजन्ति । किं न परित्यजन्ति ?

आरब्धं न परित्यजन्ति । के आरब्धं न परित्यजन्ति ?

आरब्धम् उत्तमजनाः न परित्यजन्ति ।

भवन्तः उत्तमजनाः वा न वा ?

आरब्धम् उत्तमजनाः न परित्यजन्ति

परित्यजन्ति

न परित्यजन्ति । किं न परित्यजन्ति ?

आरब्धं न परित्यजन्ति । के आरब्धं न परित्यजन्ति ?

आरब्धम् उत्तमजनाः न परित्यजन्ति ।

भवन्तः उत्तमजनाः वा न वा ?

अनुक्रमणिका

1 मङ्गलम्

2 सूक्ति

3 ध्वनयः

4 प्रथमपुरुष वर्तमानकाल प्रयोगाः

Sound

Classification of sounds

- Based on pronunciation capability of sound
  - Complete sounds

    Are those which doesn't require any other sound for proper pronunciation (Vowels).
    स्वयं राजन्ते इति स्वराः
  - Incomplete sounds

    Which need support to be pronounced (consonants).
    क = क् + अ
    का = क् + आ (Symbol below क is लिपि symbol to show that it doesn't have any स्वर attached.)
- Based on duration of sound

  Unit for measurement is मात्रा.
  Sounds can be of Half matra (अर्ध मात्रा - व्यञ्जन), one maatra (ह्रस्व स्वर), two maatra (दीर्घ स्वर) and 3 maatras (प्लुत स्वर)

Sound

Classification of sounds

- Based on pronunciation capability of sound
  - Complete sounds
    - ⋆ Are those which doesn't require any other sound for proper pronunciation (Vowels).
    - ⋆ स्वयं राजन्ते इति स्वराः
  - Incomplete sounds
    - Which need support to be pronounced (consonants).
    - क = क् + अ
    - का = क् + आ (Symbol below क is लिपि symbol to show that it doesn't have any स्वर attached.)
- Based on duration of sound
  - Unit for measurement is मात्रा.
  - Sounds can be of Half matra (अर्ध मात्रा - व्यञ्जन), one maatra (ह्रस्व स्वर), two maatra (दीर्घ स्वर) and 3 maatras (प्लुत स्वर)

Sound

Classification of sounds

- Based on pronunciation capability of sound
  - Complete sounds
    - Are those which doesn't require any other sound for proper pronunciation (Vowels).
    - स्वयं राजन्ते इति स्वराः
  - Incomplete sounds

    Which need support to be pronounced (consonants).

    क = क् + अ

    का = क् + आ (Symbol below क is लिपि symbol to show that it doesn't have any स्वर attached.)
- Based on duration of sound

  Unit for measurement is मात्रा.

  Sounds can be of Half matra (अर्ध मात्रा - व्यञ्जन), one maatra (ह्रस्व स्वर), two maatra (दीर्घ स्वर) and 3 maatras (प्लुत स्वर)

Sound

Classification of sounds

- Based on pronunciation capability of sound
  - Complete sounds
    - Are those which doesn't require any other sound for proper pronunciation (Vowels).
    - स्वयं राजन्ते इति स्वराः
  - Incomplete sounds
    - Which need support to be pronounced (consonants).
    - क = क् + अ
    - का = क् + आ (Symbol below क is लिपि symbol to show that it doesn't have any स्वर attached.)
- Based on duration of sound
  - Unit for measurement is मात्रा.
  - Sounds can be of Half matra (अर्ध मात्रा - व्यञ्जन), one maatra (ह्रस्व स्वर), two maatra (दीर्घ स्वर) and 3 maatras (प्लुत स्वर)

Sound

Classification of sounds

- Based on pronunciation capability of sound
  - Complete sounds
    - Are those which doesn't require any other sound for proper pronunciation (Vowels).
    - स्वयं राजन्ते इति स्वराः
  - Incomplete sounds
    - Which need support to be pronounced (consonants).
    - क = क् + अ
    - का = क् + आ (Symbol below क is लिपि symbol to show that it doesn't have any स्वर attached.)
- Based on duration of sound
  - Unit for measurement is मात्रा.
  - Sounds can be of Half matra (अर्ध मात्रा - व्यञ्जन), one maatra (ह्रस्व स्वर), two maatra (दीर्घ स्वर) and 3 maatras (प्लुत स्वर)

Sound

Classification of sounds

- Based on pronunciation capability of sound
  - Complete sounds
    - Are those which doesn't require any other sound for proper pronunciation (Vowels).
    - स्वयं राजन्ते इति स्वराः
  - Incomplete sounds
    - Which need support to be pronounced (consonants).
    - क = क् + अ
    - का = क् + आ (Symbol below क is लिपि symbol to show that it doesn't have any स्वर attached.)
- Based on duration of sound
  - Unit for measurement is मात्रा.
  - Sounds can be of Half matra (अर्ध मात्रा - व्यञ्जन), one maatra (ह्रस्व स्वर), two maatra (दीर्घ स्वर) and 3 maatras (प्लुत स्वर)

Sound

Classification of sounds

- Based on pronunciation capability of sound
  - Complete sounds
    - Are those which doesn't require any other sound for proper pronunciation (Vowels).
    - स्वयं राजन्ते इति स्वराः
  - Incomplete sounds
    - Which need support to be pronounced (consonants).
    - क = क् + अ
    - का = क् + आ (Symbol below क is लिपि symbol to show that it doesn't have any स्वर attached.)
- Based on duration of sound
  - Unit for measurement is मात्रा.
  - Sounds can be of Half matra (अर्ध मात्रा - व्यञ्जन), one maatra (ह्रस्व स्वर), two maatra (दीर्घ स्वर) and 3 maatras (प्लुत स्वर)

Sound

Classification of sounds

- Based on pronunciation capability of sound
  - Complete sounds
    - Are those which doesn't require any other sound for proper pronunciation (Vowels).
    - स्वयं राजन्ते इति स्वराः
  - Incomplete sounds
    - Which need support to be pronounced (consonants).
    - क = क् + अ
    - का = क् + आ (Symbol below क is लिपि symbol to show that it doesn't have any स्वर attached.)
- Based on duration of sound
  - Unit for measurement is मात्रा.
  - Sounds can be of Half matra (अर्ध मात्रा - व्यञ्जन), one maatra (ह्रस्व स्वर), two maatra (दीर्घ स्वर) and 3 maatras (प्लुत स्वर)

Sound

Classification of sounds

- Based on pronunciation capability of sound
  - Complete sounds
    - Are those which doesn't require any other sound for proper pronunciation (Vowels).
    - स्वयं राजन्ते इति स्वराः
  - Incomplete sounds
    - Which need support to be pronounced (consonants).
    - क = क् + अ
    - का = क् + आ (Symbol below क is लिपि symbol to show that it doesn't have any स्वर attached.)
- Based on duration of sound
  - Unit for measurement is मात्रा.
  - Sounds can be of Half matra (अर्ध मात्रा - व्यञ्जन), one maatra (ह्रस्व स्वर), two maatra (दीर्घ स्वर) and 3 maatras (प्लुत स्वर)

Sound

Classification of sounds

- Based on pronunciation capability of sound
  - Complete sounds
    - Are those which doesn't require any other sound for proper pronunciation (Vowels).
    - स्वयं राजन्ते इति स्वराः
  - Incomplete sounds
    - Which need support to be pronounced (consonants).
    - क = क् + अ
    - का = क् + आ (Symbol below क is लिपि symbol to show that it doesn't have any स्वर attached.)
- Based on duration of sound
  - Unit for measurement is मात्रा.
  - Sounds can be of Half matra (अर्ध मात्रा - व्यञ्जन), one maatra (ह्रस्व स्वर), two maatra (दीर्घ स्वर) and 3 maatras (प्लुत स्वर)

Sound

Classification of sounds

- Based on pronunciation capability of sound
  - Complete sounds
    - Are those which doesn't require any other sound for proper pronunciation (Vowels).
    - स्वयं राजन्ते इति स्वराः
  - Incomplete sounds
    - Which need support to be pronounced (consonants).
    - क = क् + अ
    - का = क् + आ (Symbol below क is लिपि symbol to show that it doesn't have any स्वर attached.)
- Based on duration of sound
  - Unit for measurement is मात्रा.
  - Sounds can be of Half matra (अर्ध मात्रा - व्यञ्जन), one maatra (ह्रस्व स्वर), two maatra (दीर्घ स्वर) and 3 maatras (प्लुत स्वर)

Sound ...

एकमात्रः भवेत् ह्रस्वः द्विमात्रः दीर्घ उच्यते । त्रिमात्रः तु प्लुतो ज्ञेयः व्यञ्जनः तु अर्धमात्रकम् ॥

Sound ...

एकमात्रः भवेत् ह्रस्वः द्विमात्रः दीर्घ उच्यते । त्रिमात्रः तु प्लुतो ज्ञेयः व्यञ्जनः तु अर्धमात्रकम् ॥

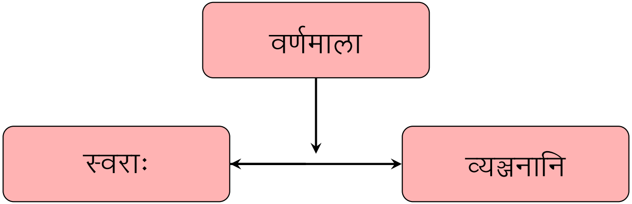

स्वराः

अ आ इ ई उ ऊ ऋ ॠ ऌ ए ऐ ओ औ

अं अः

स्वर	ह्रस्व	दीर्घ	प्लुत
अ, इ, उ, ऋ	आम्	आम्	आम्
ऌ	आम्	न	आम्
ए, ऐ, ओ, औ (सन्धि अक्षराणि)	न	आम्	आम्

स्वराः

अ आ इ ई उ ऊ ऋ ॠ ऌ ए ऐ ओ औ

अं अः

स्वर	ह्रस्व	दीर्घ	प्लुत
अ, इ, उ, ऋ	आम्	आम्	आम्
ऌ	आम्	न	आम्
ए, ऐ, ओ, औ (सन्धि अक्षराणि)	न	आम्	आम्

स्वराः

अ आ इ ई उ ऊ ऋ ॠ ऌ ए ऐ ओ औ

अं अः

स्वर	ह्रस्व	दीर्घ	प्लुत
अ, इ, उ, ऋ	आम्	आम्	आम्
ऌ	आम्	न	आम्
ए, ऐ, ओ, औ (सन्धि अक्षराणि)	न	आम्	आम्

स्वराः

अ आ इ ई उ ऊ ऋ ॠ ॡ ए ऐ ओ औ
अं अः

स्वर	ह्रस्व	दीर्घ	प्लुत
अ, इ, उ, ऋ	आम्	आम्	आम्
ऌ	आम्	न	आम्
ए, ऐ, ओ, औ (सन्धि अक्षराणि)	न	आम्	आम्

व्यञ्जनानि

	अल्पप्राणः	महाप्राणः	अल्पप्राणः	महाप्राणः	अनुनासिकः
क वर्ग	क	ख	ग	घ	ङ
च वर्ग	च	छ	ज	झ	ञ
ट वर्ग	ट	ठ	ड	ढ	ण
त वर्ग	त	थ	द	ध	न
प वर्ग	प	फ	ब	भ	म
अन्तस्थाः	य	र	ल	व	
उष्माणाः	श	ष	स	ह	

गुणिताः

When to represent sound of consonant and vowel together is written then instead of using स्वरलिपि letters a short symbol of them is written as:

- क्उ = कु
- क्ऋ = कृ
- क्ए = के
- क्ऐ = कै

This vowel symbol is also called मात्रा and depending on shape of letter it is going with it can come before, after, on top or below letter but pronounced always after that letter sound. (Practise yourself)

गुणिताः

When to represent sound of consonant and vowel together is written then instead of using स्वरलिपि letters a short symbol of them is written as:

- क्उ = कु
- क्ऋ = कृ
- क्ए = के
- क्ऐ = कै

This vowel symbol is also called मात्रा and depending on shape of letter it is going with it can come before, after, on top or below letter but pronounced always after that letter sound. (Practise yourself)

गुणिताः

When to represent sound of consonant and vowel together is written then instead of using स्वरलिपि letters a short symbol of them is written as:

- क्उ = कु
- क्ऋ = कृ
- क्ए = के
- क्ऐ = कै

This vowel symbol is also called मात्रा and depending on shape of letter it is going with it can come before, after, on top or below letter but pronounced always after that letter sound. (Practise yourself)

गुणिताः

When to represent sound of consonant and vowel together is written then instead of using स्वरलिपि letters a short symbol of them is written as:

- क्उ = कु
- क्ऋ = कृ
- क्ए = के
- क्ऐ = कै

This vowel symbol is also called मात्रा and depending on shape of letter it is going with it can come before, after, on top or below letter but pronounced always after that letter sound. (Practise yourself)

गुणिताः

When to represent sound of consonant and vowel together is written then instead of using स्वरलिपि letters a short symbol of them is written as:

- क्उ = कु
- क्ऋ = कृ
- क्ए = के
- क्ऐ = कै

This vowel symbol is also called मात्रा and depending on shape of letter it is going with it can come before, after, on top or below letter but pronounced always after that letter sound. (Practise yourself)

गुणिताः

When to represent sound of consonant and vowel together is written then instead of using स्वरलिपि letters a short symbol of them is written as:

- क्उ = कु
- क्ऋ = कृ
- क्ए = के
- क्ऐ = कै

This vowel symbol is also called मात्रा and depending on shape of letter it is going with it can come before, after, on top or below letter but pronounced always after that letter sound. (Practise yourself)

गुणिताः

When to represent sound of consonant and vowel together is written then instead of using स्वरलिपि letters a short symbol of them is written as:

- क्‌उ = कु
- क्‌ऋ = कृ
- क्‌ए = के
- क्‌ऐ = कै

This vowel symbol is also called मात्रा and depending on shape of letter it is going with it can come before, after, on top or below letter but pronounced always after that letter sound. (Practise yourself)

संयुक्त व्यञ्जनानि

When a consonant comes after consonant instead of vowel then both consonants join and called conjunct consonants, depending on shape of lipi representing sound resulting representation might be different.

- क् ष् = क्ष्
- त् र् = त्र्
- क् क् = क्क्
- व् र् = व्र्

Go through it on page 5 as it is most of the practice them something to be taught. This is prerequisite of this course so not going in detail, practice yourselves.

संयुक्त व्यञ्जनानि

When a consonant comes after consonant instead of vowel then both consonants join and called conjunct consonants, depending on shape of lipi representing sound resulting representation might be different.

- क् ष् = क्ष्
- त् र् = त्र्
- क् क् = क्क्
- व् र = व्र

Go through it on page 5 as it is most of the practice them something to be taught. This is prerequisite of this course so not going in detail, practice yourselves.

संयुक्त व्यञ्जनानि

When a consonant comes after consonant instead of vowel then both consonants join and called conjunct consonants, depending on shape of lipi representing sound resulting representation might be different.

- क् ष् = क्ष्
- त् र् = त्र्
- क् क् = क्क्
- व् र = व्र

Go through it on page 5 as it is most of the practice them something to be taught. This is prerequisite of this course so not going in detail, practice yourselves.

संयुक्त व्यञ्जनानि

When a consonant comes after consonant instead of vowel then both consonants join and called conjunct consonants, depending on shape of lipi representing sound resulting representation might be different.

- क् ष् = क्ष्
- त् र् = त्र्
- क् क् = क्क्
- व् र = व्र

Go through it on page 5 as it is most of the practice them something to be taught. This is prerequisite of this course so not going in detail, practice yourselves.

संयुक्त व्यञ्जनानि

When a consonant comes after consonant instead of vowel then both consonants join and called conjunct consonants, depending on shape of lipi representing sound resulting representation might be different.

- क् ष् = क्ष्
- त् र् = त्र्
- क् क् = क्क्
- व् र = व्र

Go through it on page 5 as it is most of the practice them something to be taught. This is prerequisite of this course so not going in detail, practice yourselves.

संयुक्त व्यञ्जनानि

When a consonant comes after consonant instead of vowel then both consonants join and called conjunct consonants, depending on shape of lipi representing sound resulting representation might be different.

- क् ष् = क्ष्
- त् र् = त्र्
- क् क् = क्क्
- व् र = व्र

Go through it on page 5 as it is most of the practice them something to be taught. This is prerequisite of this course so not going in detail, practice yourselves.

संयुक्त व्यञ्जनानि

When a consonant comes after consonant instead of vowel then both consonants join and called conjunct consonants, depending on shape of lipi representing sound resulting representation might be different.

- क् ष् = क्ष्
- त् र् = त्र्
- क् क् = क्क्
- व् र = व्र

Go through it on page 5 as it is most of the practice them something to be taught. This is prerequisite of this course so not going in detail, practice yourselves.

संयुक्त व्यञ्जनानि

When a consonant comes after consonant instead of vowel then both consonants join and called conjunct consonants, depending on shape of lipi representing sound resulting representation might be different.

- क् ष् = क्ष्
- त् र् = त्र्
- क् क् = क्क्
- व् र = व्र

Go through it on page 5 as it is most of the practice them something to be taught. This is prerequisite of this course so not going in detail, practice yourselves.

संयुक्त व्यञ्जनानि

When a consonant comes after consonant instead of vowel then both consonants join and called conjunct consonants, depending on shape of lipi representing sound resulting representation might be different.

- क् ष् = क्ष्
- त् र् = त्र्
- क् क् = क्क्
- व् र = व्र

Go through it on page 5 as it is most of the practice them something to be taught.
This is prerequisite of this course so not going in detail, practice yourselves.

ऋ is रि or री or रु

सूत्रम्	वर्णाः	उच्चारणस्थानम्
अकुहविसर्जनीयानां कण्ठः	अ/आ, क - ङ, ह, ःः	कण्ठः
इचुयशानां तालु	इ/ई, च - ञ, य, श	तालु
ऋटुरषाणां मूर्धा	ऋ/ॠ, ट - ण, र, ष	मूर्धा
ऌतुलसानां दन्ताः	ऌ, त - न, ल, स	दन्ताः
उपूपध्मानीयानाम् ओष्ठौ	उ/ऊ, प - म, उपध्मानीय	ओष्ठौ
ञमङणनानां नासिका च	ङ ञ ण न म	नासिका च
एदैतोः कण्ठतालु	ए ऐ	कण्ठ + तालु
ओदौतोः कन्ठोष्ठम्	ओ - औ	कण्ठ + ओष्ठ
वकारस्य दन्तोष्ठम्	व	दन्त + ओष्ठ
नासिका अनुस्वारस्य	ं	नासिका

ऋ is रि or री or रु

सूत्रम्	वर्णाः	उच्चारणस्थानम्
अकुहविसर्जनीयानां कण्ठः	अ/आ, क - ङ, ह, ःः	कण्ठः
इचुयशानां तालु	इ/ई, च - ञ, य, श	तालु
ऋटुरषाणां मूर्धा	ऋ/ॠ, ट - ण, र, ष	मूर्धा
ऌतुलसानां दन्ताः	ऌ, त - न, ल, स	दन्ताः
उपूपध्मानीयानाम् ओष्ठौ	उ/ऊ, प - म, उपध्मानीय	ओष्ठौ
ञमङणनानां नासिका च	ङ ञ ण न म	नासिका च
एदैतोः कण्ठतालु	ए ऐ	कण्ठ + तालु
ओदौतोः कन्ठोष्ठम्	ओ - औ	कण्ठ + ओष्ठ
वकारस्य दन्तोष्ठम्	व	दन्त + ओष्ठ
नासिका अनुस्वारस्य	ं	नासिका

ऋ is रि or री or रु

सूत्रम्	वर्णाः	उच्चारणस्थानम्
अकुहविसर्जनीयानां कण्ठः	अ/आ, क - ङ, ह, ः	कण्ठः
इचुयशानां तालु	इ/ई, च - ञ, य, श	तालु
ऋटुरषाणां मूर्धा	ऋ/ॠ, ट - ण, र, ष	मूर्धा
ऌतुलसानां दन्ताः	ऌ, त - न, ल, स	दन्ताः
उपूपध्मानीयानाम् ओष्ठौ	उ/ऊ, प - म, उपध्मानीय	ओष्ठौ
ञमङणनानां नासिका च	ङ ञ ण न म	नासिका च
एदैतोः कण्ठतालु	ए ऐ	कण्ठ + तालु
ओदौतोः कन्ठोष्ठम्	ओ - औ	कण्ठ + ओष्ठ
वकारस्य दन्तोष्ठम्	व	दन्त + ओष्ठ
नासिका अनुस्वारस्य	ं	नासिका

ऋ is रि or री or रु

सूत्रम्	वर्णाः	उच्चारणस्थानम्
अकुहविसर्जनीयानां कण्ठः	अ/आ, क - ङ, ह, ः	कण्ठः
इचुयशानां तालु	इ/ई, च - ञ, य, श	तालु
ऋटुरषाणां मूर्धा	ऋ/ॠ, ट - ण, र, ष	मूर्धा
ऌतुलसानां दन्ताः	ऌ, त - न, ल, स	दन्ताः
उपूपध्मानीयानाम् ओष्ठौ	उ/ऊ, प - म, उपध्मानीय	ओष्ठौ
ञमङणनानां नासिका च	ङ ञ ण न म	नासिका च
एदैतोः कण्ठतालु	ए ऐ	कण्ठ + तालु
ओदौतोः कन्ठोष्ठम्	ओ - औ	कण्ठ + ओष्ठ
वकारस्य दन्तोष्ठम्	व	दन्त + ओष्ठ
नासिका अनुस्वारस्य	ं	नासिका

ऋ is रि or री or रु

सूत्रम्	वर्णाः	उच्चारणस्थानम्
अकुहविसर्जनीयानां कण्ठः	अ/आ, क - ङ, ह, ः	कण्ठः
इचुयशानां तालु	इ/ई, च - ञ, य, श	तालु
ऋटुरषाणां मूर्धा	ऋ/ॠ, ट - ण, र, ष	मूर्धा
ऌतुलसानां दन्ताः	ऌ, त - न, ल, स	दन्ताः
उपूपध्मानीयानाम् ओष्ठौ	उ/ऊ, प - म, उपध्मानीय	ओष्ठौ
ञमङणनानां नासिका च	ङ ञ ण न म	नासिका च
एदैतोः कण्ठतालु	ए ऐ	कण्ठ + तालु
ओदौतोः कन्ठोष्ठम्	ओ - औ	कण्ठ + ओष्ठ
वकारस्य दन्तोष्ठम्	व	दन्त + ओष्ठ
नासिका अनुस्वारस्य	ं	नासिका

ऋ is रि or री or रु

सूत्रम्	वर्णाः	उच्चारणस्थानम्
अकुहविसर्जनीयानां कण्ठः	अ/आ, क - ङ, ह, ःः	कण्ठः
इचुयशानां तालु	इ/ई, च - ञ, य, श	तालु
ऋटुरषाणां मूर्धा	ऋ/ॠ, ट - ण, र, ष	मूर्धा
ऌतुलसानां दन्ताः	ऌ, त - न, ल, स	दन्ताः
उपूपध्मानीयानाम् ओष्ठौ	उ/ऊ, प - म, उपध्मानीय	ओष्ठौ
ञमङणनानां नासिका च	ङ ञ ण न म	नासिका च
एदैतोः कण्ठतालु	ए ऐ	कण्ठ + तालु
ओदौतोः कन्ठोष्ठम्	ओ - औ	कण्ठ + ओष्ठ
वकारस्य दन्तोष्ठम्	व	दन्त + ओष्ठ
नासिका अनुस्वारस्य	ं	नासिका

ऋ is रि or री or रु

सूत्रम्	वर्णाः	उच्चारणस्थानम्
अकुहविसर्जनीयानां कण्ठः	अ/आ, क - ङ, ह, ः	कण्ठः
इचुयशानां तालु	इ/ई, च - ञ, य, श	तालु
ऋटुरषाणां मूर्धा	ऋ/ॠ, ट - ण, र, ष	मूर्धा
ऌतुलसानां दन्ताः	ऌ, त - न, ल, स	दन्ताः
उपूपध्मानीयानाम् ओष्ठौ	उ/ऊ, प - म, उपध्मानीय	ओष्ठौ
ञमङणनानां नासिका च	ङ ञ ण न म	नासिका च
एदैतोः कण्ठतालु	ए ऐ	कण्ठ + तालु
ओदौतोः कन्ठोष्ठम्	ओ - औ	कण्ठ + ओष्ठ
वकारस्य दन्तोष्ठम्	व	दन्त + ओष्ठ
नासिका अनुस्वारस्य	ं	नासिका

ऋ is रि or री or रु

सूत्रम्	वर्णाः	उच्चारणस्थानम्
अकुहविसर्जनीयानां कण्ठः	अ/आ, क - ङ, ह, ः	कण्ठः
इचुयशानां तालु	इ/ई, च - ञ, य, श	तालु
ऋटुरषाणां मूर्धा	ऋ/ॠ, ट - ण, र, ष	मूर्धा
ऌतुलसानां दन्ताः	ऌ, त - न, ल, स	दन्ताः
उपूपध्मानीयानाम् ओष्ठौ	उ/ऊ, प - म, उपध्मानीय	ओष्ठौ
ञमङणनानां नासिका च	ङ ञ ण न म	नासिका च
एदैतोः कण्ठतालु	ए ऐ	कण्ठ + तालु
ओदौतोः कन्ठोष्ठम्	ओ - औ	कण्ठ + ओष्ठ
वकारस्य दन्तोष्ठम्	व	दन्त + ओष्ठ
नासिका अनुस्वारस्य	ं	नासिका

ऋ is रि or री or रु

सूत्रम्	वर्णाः	उच्चारणस्थानम्
अकुहविसर्जनीयानां कण्ठः	अ/आ, क - ङ, ह, ः	कण्ठः
इचुयशानां तालु	इ/ई, च - ञ, य, श	तालु
ऋटुरषाणां मूर्धा	ऋ/ॠ, ट - ण, र, ष	मूर्धा
ऌतुलसानां दन्ताः	ऌ, त - न, ल, स	दन्ताः
उपूपध्मानीयानाम् ओष्ठौ	उ/ऊ, प - म, उपध्मानीय	ओष्ठौ
ञमङणनानां नासिका च	ङ ञ ण न म	नासिका च
एदैतोः कण्ठतालु	ए ऐ	कण्ठ + तालु
ओदौतोः कन्ठोष्ठम्	ओ - औ	कण्ठ + ओष्ठ
वकारस्य दन्तोष्ठम्	व	दन्त + ओष्ठ
नासिका अनुस्वारस्य	ं	नासिका

ऋ is रि or री or रु

सूत्रम्	वर्णाः	उच्चारणस्थानम्
अकुहविसर्जनीयानां कण्ठः	अ/आ, क - ङ, ह, ः	कण्ठः
इचुयशानां तालु	इ/ई, च - ञ, य, श	तालु
ऋटुरषाणां मूर्धा	ऋ/ॠ, ट - ण, र, ष	मूर्धा
ऌतुलसानां दन्ताः	ऌ, त - न, ल, स	दन्ताः
उपूपध्मानीयानाम् ओष्ठौ	उ/ऊ, प - म, उपध्मानीय	ओष्ठौ
ञमङणनानां नासिका च	ङ ञ ण न म	नासिका च
एदैतोः कण्ठतालु	ए ऐ	कण्ठ + तालु
ओदौतोः कन्ठोष्ठम्	ओ - औ	कण्ठ + ओष्ठ
वकारस्य दन्तोष्ठम्	व	दन्त + ओष्ठ
नासिका अनुस्वारस्य	ं	नासिका

अनुक्रमणिका

1 मङ्गलम्

2 सूक्ति

3 ध्वनयः

4 प्रथमपुरुष वर्तमानकाल प्रयोगाः

Type of action doers

■ नाम पद ■ सर्वनाम पद ■ क्रिया पद

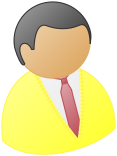

कृष्णः

श्यामा

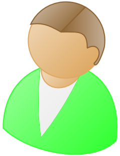

रामः

पुरुष

- When कृष्ण telling about self, like " I am going. (उत्तम पुरुष कर्ता) ।"
- When कृष्ण talking to श्यामा, like " You speak. (मध्यम पुरुष कर्ता) ।"
- When कृष्ण talking about राम, like " Ram/He is going. (प्रथम पुरुष कर्ता) ।"

Type of action doers

■ नाम पद ■ सर्वनाम पद ■ क्रिया पद

पुरुष

- When कृष्ण telling about self, like " I am going. (उत्तम पुरुष कर्ता) ।"
- When कृष्ण talking to श्यामा, like " You speak. (मध्यम पुरुष कर्ता) ।"
- When कृष्ण talking about राम, like " Ram/He is going. (प्रथम पुरुष कर्ता) ।"

Type of action doers

■ नाम पद ■ सर्वनाम पद ■ क्रिया पद

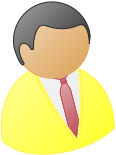

कृष्णः

श्यामा

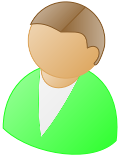

रामः

पुरुष

- When कृष्ण telling about self, like “ I am going. (उत्तम पुरुष कर्ता) ।”
- When कृष्ण talking to श्यामा, like “ You speak. (मध्यम पुरुष कर्ता) ।”
- When कृष्ण talking about राम, like “ Ram/He is going. (प्रथम पुरुष कर्ता) ।”

Handling numbers in verbs

क्रिया

Work	Doer	Alone	Two	Many
नम् (To salute)	Someone else	नमति	नमतः	नमन्ति
पठ् (To read)	Someone else	पठति	पठतः	पठन्ति

नाम शब्दाः

पुष्प
प्+उ+ष्+प्+अ

राम
र्+आ+म्+अ

पत्र
प्+अ+त्+र्+अ

भाषा
भ्+आ+ष्+आ

आशा
आ+श्+आ

नाम शब्दाः

पुष्प
प्+उ+ष्+प्+अ

राम
र्+आ+म्+अ

पत्र
प्+अ+त्+र्+अ

भाषा
भ्+आ+ष्+आ

आशा
आ+श्+आ

नाम शब्दाः

पुष्प
प्+उ+ष्+प्+अ

राम
र्+आ+म्+अ

पत्र
प्+अ+त्+र्+अ

भाषा
भ्+आ+ष्+आ

आशा
आ+श्+आ

नाम शब्दाः

पुष्प
प्+उ+ष्+प्+अ

राम
र्+आ+म्+अ

पत्र
प्+अ+त्+र्+अ

भाषा
भ्+आ+ष्+आ

आशा
आ+श्+आ

नाम शब्दाः

पुष्प
प्+उ+ष्+प्+अ

राम
र्+आ+म्+अ

पत्र
प्+अ+त्+र्+अ

भाषा
भ्+आ+ष्+आ

आशा
आ+श्+आ

नाम शब्दाः

पुष्प
प्+उ+ष्+प्+अ

राम
र्+आ+म्+अ

पत्र
प्+अ+त्+र्+अ

भाषा
भ्+आ+ष्+आ

आशा
आ+श्+आ

Handling numbers in noun/pronouns

नाम / सर्वनाम

Root/Type	Gender	Alone	Two	Many
बाल/अकारान्त	पुंलिङ्गम्	बालः	बालौ	बालाः
माला/आकारान्त	स्त्रीलिङ्गम्	माला	माले	मालाः
पत्र/अकारान्त	नपुंसकलिङ्गम्	पत्रम्	पत्रे	पत्राणि

सर्वनामपद

सर्वनाम

Pronoun	Singular	Dual	Plural
That	सः / सा / तत्	तौ / ते / ते	ते / ताः / तानि
This	एषः / एषा / एतत्	एतौ / एते / एते	एते / एताः / एतानि
Who	कः / का / किम्	कौ / के / के	के / काः / कानि

■ पुंलिङ्गम् ■ स्त्रीलिङ्गम् ■ नपुंसकलिङ्गम्

Make sentences now

- Ram is doing -> रामः करोति
- He is running -> सः धावति
- Sita is reading -> सीता पठति

■ पुंलिङ्गम् ■ स्त्रीलिङ्गम् ■ नपुंसकलिङ्गम्

Make sentences now

- Ram is doing -> रामः करोति
- He is running -> सः धावति
- Sita is reading -> सीता पठति

■ पुंलिङ्गम् ■ स्त्रीलिङ्गम् ■ नपुंसकलिङ्गम्

Make sentences now

- Ram is doing -> रामः करोति
- He is running -> सः धावति
- Sita is reading -> सीता पठति

■ पुंलिङ्गम् ■ स्त्रीलिङ्गम् ■ नपुंसकलिङ्गम्

अभ्यास

- एषा गच्छति
- एषः गच्छति
- का गच्छति
- कः गच्छति
- सीता गच्छति
- रामः गच्छति

- एते गच्छतः
- एतौ गच्छतः
- के गच्छतः
- कौ गच्छतः
- सीते गच्छतः
- रामौ गच्छतः

- एताः गच्छन्ति
- एते गच्छन्ति
- काः गच्छन्ति
- के गच्छन्ति
- सीताः गच्छन्ति
- रामाः गच्छन्ति

अभ्यास

- एषा गच्छति
- एषः गच्छति
- का गच्छति
- कः गच्छति
- सीता गच्छति
- रामः गच्छति

- एते गच्छतः
- एतौ गच्छतः
- के गच्छतः
- कौ गच्छतः
- सीते गच्छतः
- रामौ गच्छतः

- एताः गच्छन्ति
- एते गच्छन्ति
- काः गच्छन्ति
- के गच्छन्ति
- सीताः गच्छन्ति
- रामाः गच्छन्ति

अभ्यास

- एषा गच्छति
- एषः गच्छति
- का गच्छति
- कः गच्छति
- सीता गच्छति
- रामः गच्छति
- एते गच्छतः
- एतौ गच्छतः
- के गच्छतः
- कौ गच्छतः
- सीते गच्छतः
- रामौ गच्छतः
- एताः गच्छन्ति
- एते गच्छन्ति
- काः गच्छन्ति
- के गच्छन्ति
- सीताः गच्छन्ति
- रामाः गच्छन्ति

अभ्यास

- एषा गच्छति
- एषः गच्छति
- का गच्छति
- कः गच्छति
- सीता गच्छति
- रामः गच्छति

- एते गच्छतः
- एतौ गच्छतः
- के गच्छतः
- कौ गच्छतः
- सीते गच्छतः
- रामौ गच्छतः

- एताः गच्छन्ति
- एते गच्छन्ति
- काः गच्छन्ति
- के गच्छन्ति
- सीताः गच्छन्ति
- रामाः गच्छन्ति

अभ्यास

- एषा गच्छति
- एषः गच्छति
- का गच्छति
- कः गच्छति
- सीता गच्छति
- रामः गच्छति

- एते गच्छतः
- एतौ गच्छतः
- के गच्छतः
- कौ गच्छतः
- सीते गच्छतः
- रामौ गच्छतः

- एताः गच्छन्ति
- एते गच्छन्ति
- काः गच्छन्ति
- के गच्छन्ति
- सीताः गच्छन्ति
- रामाः गच्छन्ति

अभ्यास

- एषा गच्छति
- एषः गच्छति
- का गच्छति
- कः गच्छति
- सीता गच्छति
- रामः गच्छति

- एते गच्छतः
- एतौ गच्छतः
- के गच्छतः
- कौ गच्छतः
- सीते गच्छतः
- रामौ गच्छतः

- एताः गच्छन्ति
- एते गच्छन्ति
- काः गच्छन्ति
- के गच्छन्ति
- सीताः गच्छन्ति
- रामाः गच्छन्ति

अभ्यास

- एषा गच्छति
- एषः गच्छति
- का गच्छति
- कः गच्छति
- सीता गच्छति
- रामः गच्छति

- एते गच्छतः
- एतौ गच्छतः
- के गच्छतः
- कौ गच्छतः
- सीते गच्छतः
- रामौ गच्छतः

- एताः गच्छन्ति
- एते गच्छन्ति
- काः गच्छन्ति
- के गच्छन्ति
- सीताः गच्छन्ति
- रामाः गच्छन्ति

अभ्यास

- एषा गच्छति
- एषः गच्छति
- का गच्छति
- कः गच्छति
- सीता गच्छति
- रामः गच्छति

- एते गच्छतः
- एतौ गच्छतः
- के गच्छतः
- कौ गच्छतः
- सीते गच्छतः
- रामौ गच्छतः

- एताः गच्छन्ति
- एते गच्छन्ति
- काः गच्छन्ति
- के गच्छन्ति
- सीताः गच्छन्ति
- रामाः गच्छन्ति

अभ्यास

- एषा गच्छति
- एषः गच्छति
- का गच्छति
- कः गच्छति
- सीता गच्छति
- रामः गच्छति

- एते गच्छतः
- एतौ गच्छतः
- के गच्छतः
- कौ गच्छतः
- सीते गच्छतः
- रामौ गच्छतः

- एताः गच्छन्ति
- एते गच्छन्ति
- काः गच्छन्ति
- के गच्छन्ति
- सीताः गच्छन्ति
- रामाः गच्छन्ति

अभ्यास

- एषा गच्छति
- एषः गच्छति
- का गच्छति
- कः गच्छति
- सीता गच्छति
- रामः गच्छति

- एते गच्छतः
- एतौ गच्छतः
- के गच्छतः
- कौ गच्छतः
- सीते गच्छतः
- रामौ गच्छतः

- एताः गच्छन्ति
- एते गच्छन्ति
- काः गच्छन्ति
- के गच्छन्ति
- सीताः गच्छन्ति
- रामाः गच्छन्ति

अभ्यास

- एषा गच्छति
- एषः गच्छति
- का गच्छति
- कः गच्छति
- सीता गच्छति
- रामः गच्छति

- एते गच्छतः
- एतौ गच्छतः
- के गच्छतः
- कौ गच्छतः
- सीते गच्छतः
- रामौ गच्छतः

- एताः गच्छन्ति
- एते गच्छन्ति
- काः गच्छन्ति
- के गच्छन्ति
- सीताः गच्छन्ति
- रामाः गच्छन्ति

अभ्यास

- एषा गच्छति
- एषः गच्छति
- का गच्छति
- कः गच्छति
- सीता गच्छति
- रामः गच्छति

- एते गच्छतः
- एतौ गच्छतः
- के गच्छतः
- कौ गच्छतः
- सीते गच्छतः
- रामौ गच्छतः

- एताः गच्छन्ति
- एते गच्छन्ति
- काः गच्छन्ति
- के गच्छन्ति
- सीताः गच्छन्ति
- रामाः गच्छन्ति

अभ्यास

- एषा गच्छति
- एषः गच्छति
- का गच्छति
- कः गच्छति
- सीता गच्छति
- रामः गच्छति

- एते गच्छतः
- एतौ गच्छतः
- के गच्छतः
- कौ गच्छतः
- सीते गच्छतः
- रामौ गच्छतः

- एताः गच्छन्ति
- एते गच्छन्ति
- काः गच्छन्ति
- के गच्छन्ति
- सीताः गच्छन्ति
- रामाः गच्छन्ति

अभ्यास

- एषा गच्छति
- एषः गच्छति
- का गच्छति
- कः गच्छति
- सीता गच्छति
- रामः गच्छति

- एते गच्छतः
- एतौ गच्छतः
- के गच्छतः
- कौ गच्छतः
- सीते गच्छतः
- रामौ गच्छतः

- एताः गच्छन्ति
- एते गच्छन्ति
- काः गच्छन्ति
- के गच्छन्ति
- सीताः गच्छन्ति
- रामाः गच्छन्ति

अभ्यास

- एषा गच्छति
- एषः गच्छति
- का गच्छति
- कः गच्छति
- सीता गच्छति
- रामः गच्छति

- एते गच्छतः
- एतौ गच्छतः
- के गच्छतः
- कौ गच्छतः
- सीते गच्छतः
- रामौ गच्छतः

- एताः गच्छन्ति
- एते गच्छन्ति
- काः गच्छन्ति
- के गच्छन्ति
- सीताः गच्छन्ति
- रामाः गच्छन्ति

अभ्यास

- एषा गच्छति
- एषः गच्छति
- का गच्छति
- कः गच्छति
- सीता गच्छति
- रामः गच्छति

- एते गच्छतः
- एतौ गच्छतः
- के गच्छतः
- कौ गच्छतः
- सीते गच्छतः
- रामौ गच्छतः

- एताः गच्छन्ति
- एते गच्छन्ति
- काः गच्छन्ति
- के गच्छन्ति
- सीताः गच्छन्ति
- रामाः गच्छन्ति

अभ्यास

- एषा गच्छति
- एषः गच्छति
- का गच्छति
- कः गच्छति
- सीता गच्छति
- रामः गच्छति

- एते गच्छतः
- एतौ गच्छतः
- के गच्छतः
- कौ गच्छतः
- सीते गच्छतः
- रामौ गच्छतः

- एताः गच्छन्ति
- एते गच्छन्ति
- काः गच्छन्ति
- के गच्छन्ति
- सीताः गच्छन्ति
- रामाः गच्छन्ति

अभ्यास

- एषा गच्छति
- एषः गच्छति
- का गच्छति
- कः गच्छति
- सीता गच्छति
- रामः गच्छति

- एते गच्छतः
- एतौ गच्छतः
- के गच्छतः
- कौ गच्छतः
- सीते गच्छतः
- रामौ गच्छतः

- एताः गच्छन्ति
- एते गच्छन्ति
- काः गच्छन्ति
- के गच्छन्ति
- सीताः गच्छन्ति
- रामाः गच्छन्ति

अभ्यास

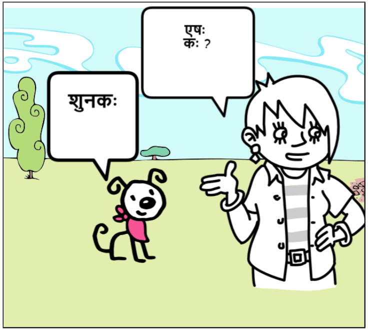

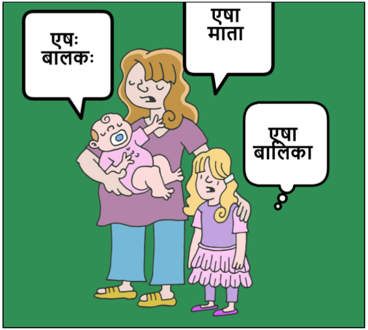

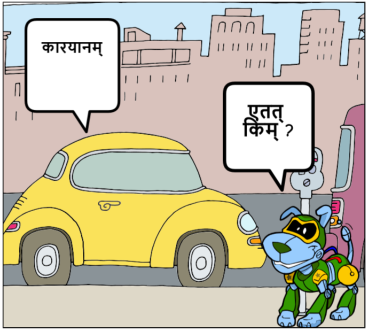

अभ्यास

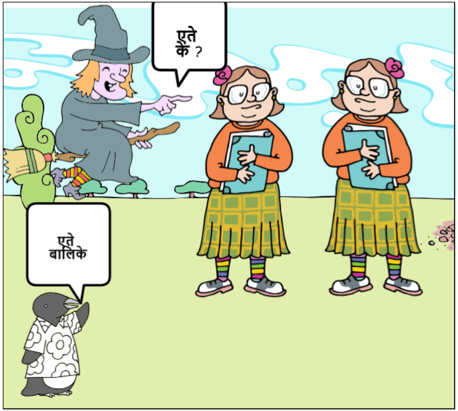

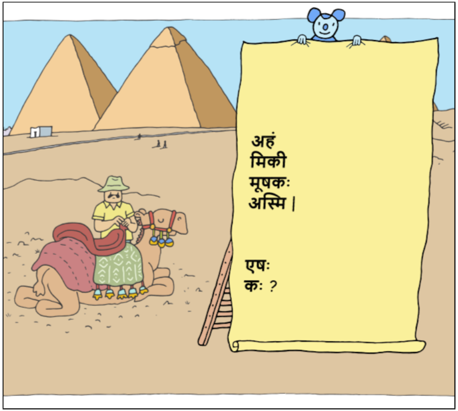

प्रथमपुरुषः

प्रथमपुरुषः

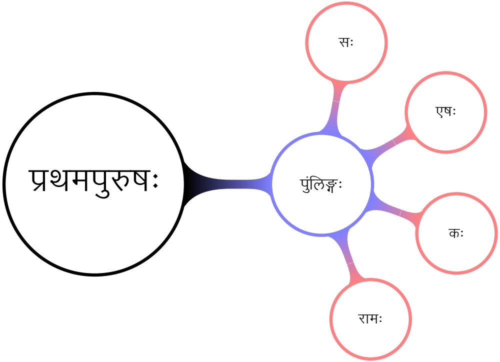

प्रथमपुरुषः

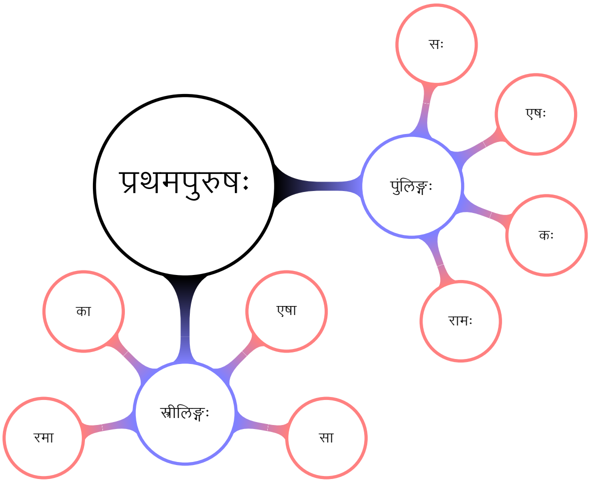

प्रथमपुरुषः

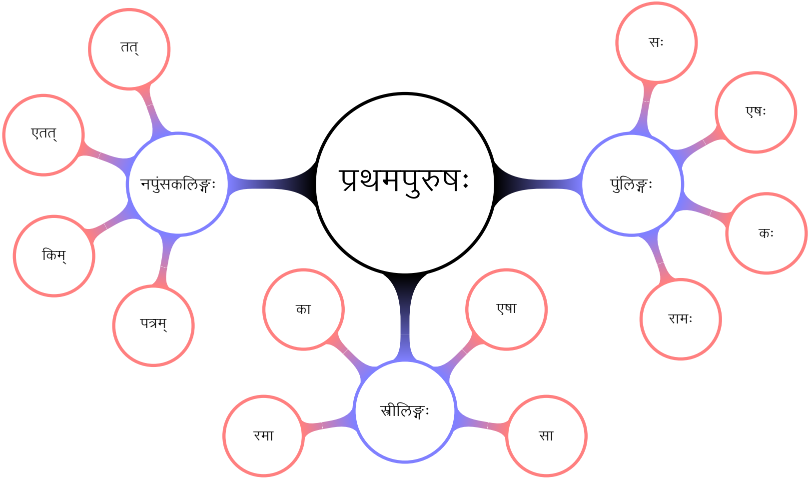

गृहकार्यम् [Home work]

- Complete SB प्रवेश chapter 1 quizzes on ▸ साकल्यम् and post your score in group.
- Do NCERT class 6 chapter 1 quizzes for word dissection (leave others) to understand word composition clearer.
- Do all exercises in book for grammar part.
- Write someones daily routine in संस्कृतम् with धातवः known in this chapter.
- Create a table with verb root, its meaning, its three forms and a simple प्रयोगाः and share in group.

गृहकार्यम् [Home work]

- Complete SB प्रवेश chapter 1 quizzes on ▸ साकल्यम् and post your score in group.
- Do NCERT class 6 chapter 1 quizzes for word dissection (leave others) to understand word composition clearer.
- Do all exercises in book for grammar part.
- Write someones daily routine in संस्कृतम् with धातवः known in this chapter.
- Create a table with verb root, its meaning, its three forms and a simple प्रयोगाः and share in group.

गृहकार्यम् [Home work]

- Complete SB प्रवेश chapter 1 quizzes on ▸ साकल्यम् and post your score in group.
- Do NCERT class 6 chapter 1 quizzes for word dissection (leave others) to understand word composition clearer.
- Do all exercises in book for grammar part.
- Write someones daily routine in संस्कृतम् with धातवः known in this chapter.
- Create a table with verb root, its meaning, its three forms and a simple प्रयोगाः and share in group.

गृहकार्यम् [Home work]

- Complete SB प्रवेश chapter 1 quizzes on ▸ साकल्यम् and post your score in group.
- Do NCERT class 6 chapter 1 quizzes for word dissection (leave others) to understand word composition clearer.
- Do all exercises in book for grammar part.
- Write someones daily routine in संस्कृतम् with धातवः known in this chapter.
- Create a table with verb root, its meaning, its three forms and a simple प्रयोगाः and share in group.

गृहकार्यम् [Home work]

- Complete SB प्रवेश chapter 1 quizzes on साकल्यम् and post your score in group.
- Do NCERT class 6 chapter 1 quizzes for word dissection (leave others) to understand word composition clearer.
- Do all exercises in book for grammar part.
- Write someones daily routine in संस्कृतम् with धातवः known in this chapter.
- Create a table with verb root, its meaning, its three forms and a simple प्रयोगाः and share in group.

अग्रिमा कक्ष्या -

- आगामी रविवासरे २६ सौर अश्विन - १८ अक्तूबर २०२०
- प्रथमपाठस्य अन्तिमः भागः

धन्यवादाः

अग्रिमा कक्ष्या -

- आगामी रविवासरे २६ सौर अश्विन - १८ अक्तूबर २०२०
- प्रथमपाठस्य अन्तिमः भागः

धन्यवादाः

अग्रिमा कक्ष्या -

- आगामी रविवासरे २६ सौर अश्विन - १८ अक्तूबर २०२०
- प्रथमपाठस्य अन्तिमः भागः

धन्यवादाः

अग्रिमा कक्ष्या -

- आगामी रविवासरे २६ सौर अश्विन - १८ अक्तूबर २०२०
- प्रथमपाठस्य अन्तिमः भागः

धन्यवादाः